

Dünyalarını kaybetmişler için yazmak

"İkinci Bir Yaşam" kitabı Sevim Burak'ın edebiyatına yönelen ve onu her yönüyle anlamlandırmak isteyen okurlar için doyurucu bir içerik sunuyor. Burak'ın kendinden yola çıkarak yarattığı alışılmışın dışındaki edebiyatında gerçeklik, zaman, mekân, ses, görsellik, bellek, beden, bireysel ve toplumsal olan gibi konuların nasıl bir konuma sahip olduğunu disiplinler arası bir çalışmayla irdeliyor

Edebiyatımızda yaşadığı dönemde anlaşılmadığı söylenen yazarlar ve şairler çoktur. Sadece yakın tarihimizi düşünürsek İkinci Yeni'nin tüm şairleri, Oğuz Atay, Yusuf Atılgan gibi pek çok isim sayabiliriz bu kapsamda... Ve tabii ki Sevim Burak... Üstelik Sevim Burak sadece yazdığı dönemde değil halen anlaşılması zor bir yazardır. Çünkü Burak dille oynar, imla kurallarını yok sayar, yazdıkları yalnızca metin olarak değil görsel olarak da bir anlam ifade eder ve tüm bunlar ilk bakışta anlaşılmayı zorlaştıran etmenlerdir. Öte yandan bunların tamamını bir amaç için yapar, metindeki biçimsel tüm değişiklikler içerikle uyum içindedir. Çünkü yazar "gerçeği değiştirmek ister."

Anlatması da anlaması da zor bir yazar olan Sevim Burak hakkında **Yapı Kredi Yayınları**'ndan bir kitap çıktı. "İkinci Bir Yaşam - Sevim Burak'ın Edebiyat Dünyası" adlı kitabı Mustafa Demirtaş yayıma hazırladı ve farklı akademik disiplinlerden araştırmacılar Burak'ın edebiyatındaki önemli noktaları tartışmaya açmayı, edebiyatının nasıl bir süreçten geçerek kendi varlığını kazandığını göstermeyi amaçladılar. Mustafa Demirtaş, Selver Sezen Kutup, Fatih Altuğ, Doğan Yaşat, Beliz Güçbilmez, Volkan Çikintoğlu, Ali Kayaalp, Burcu Tokat, Zeliha Dişçi, İpek Şahbenderoğlu, Hasan Turgut ve Aslan Erdem'in incelemeleriyle yer aldığı eserin son kısmında Asım Bezirci ve Mübeccel İzmirlili'nin Burak'la yaptığı söyleşiler de bulunuyor. Böylece okur, yazanın kendi edebiyat dünyası hakkındaki düşüncelerini de öğrenmiş oluyor.

"İmgesel bir yaşam yaratmak"

Yazarın kendi düşüncelerinden söz etmişken bu konuda **kitapta** yer alan söyleşilerinden birinde ettiği cümleyi örnek vermek gerekiyor: "Yazar ve insan olarak bir tek ereğim var. Yaşamla aramdaki bağları koparmak; imgesel bir yaşam yaratmak yeniden." İşte tam da bunun için Sevim Burak "yazı yazarken kendini yaşamdan koparak yeni bir yaşama benzeyen 'ikinci bir yaşam' kurar" ve bu yüzden bu denli özgündür. Anlama ulaşmak için biçimle sınırsızca oynar, çünkü biçim ve özü birbirini tamamladığına inanır. Yazdıklarını kesip biçip bölüp parçalı bir dil ortaya çıkarır; kelimelerin yetmediği yerlerde resim, fotoğraf ve işaretler kullanmaktan çekinmez. İlk kitabı "Yanık Saraylar"dan itibaren düzyazının olağan akışını değiştirir ve dili kırarak yazar. Bu yüzden de 1965 yılında yayımlanan **kitap** toplumsal gerçekliğin ön planda olduğu edebiyat dünyasında ilgi görmez. Hatta belki de bilinçli olarak göz ardı edilir, zaten o dönemde sürekli olarak toplumsallıktan uzak olmakla suçlanır.

Öte yandan Sevim Burak'ın bütün bu parçalı dil kullanımı, dilbilgisi kurallarını altüst ederek yazması ya da dilin sınırlarını olabileceği her şekilde zorlaması anlaşılacak istemediği için ya da farklı olmaya çalıştığı için değil başka türlü yazamayacağı içindir. Bunun açıklamasını da yine mektuplarından bir bölümde görüyoruz: "Oradan konuşamazdım size, kalın boğuk bir sesle, artık benim böyle boğuk kalın korkunç bir sesim var di-

Sevim Burak

yemezdim. Siz de anlayamayacaksınız, anlayamadığımız gibi. Ben de sizin yerinizde olsam anlayamazdım. Niye mi böyle... Çünkü ben artık öyle insansı bir sesle kelimeler bularak düzgün mü düzgün harflerle incecik kıvrımlar ve bükülmelerle mantıklı cümleler kuramıyorum, kurmak istemiyorum."

Dünyanın diliyle hesaplaşan yazar

Toplumsallık konusunda yöneltilen eleştiriler ise yazdığı dönemdeki edebiyat ortamının fazlasıyla dışında kalması nedeniyle olmalıdır, aksi halde Burak'ın metinlerindeki düzene karşı çıkışı, gerçek hayatta dışlanmış, ötekileştirilmiş, duyulmayan, görmezden gelinen karakterlerin onun metinlerinde görünür olmasını bireycilikle açıklamamız pek de mümkün değildir. Bu anlamda da yine Burak'a kulak vermekte yarar var: "Açık gözler için hiç bir şey yazmayacağım. Dünyalarını kaybetmişler için... Kendim için yazacağım. Erken bunamaşlara, hayalperestlere, çok acıklılara, bu dünyadan gitmek üzere hazırlık yapanlara yazacağım. Yalnız aklını kaybetmişlerle bu dünyayı paylaşacağım. Aştan aklını oynatanlara, şizofrenlere, aşırı romantiklere ve aşırı sadistlere. Delilere yazacağım. Aptallara da sevgim var." (Sevim Burak, Mach İdan Mektuplar, Logos Yay, İst, 1990, s.35-36)

Sevim Burak'ın farklı türlerde ortaya koyduğu eserlerinin tümü için geçerli bir durum vardır; bu metinlerin inceliğini kavramak için okur da neredeyse yazar kadar çaba göstermelidir. Okur, "çile çekercesine düşünerek yazan, yazmaya

başladığında kendini oluşturan bir yazarla karşı karşıya olduğunu bilmelidir." Çünkü Burak'ın metinlerinde görünenden fazlası vardır. Daha önce de belirttiğimiz gibi görünmeyenleri görünür kılmak için uğraşan bir yazardır. Bunu bir şeyleri doğrudan anlatarak yapamayacağına inanır ve yine **kitapta** yer alan röportajların birinde bu konuyu şöyle açıklar: "Ta çocukluğumdan beri dünyaya bir giz taşımak ödeyiyle geldiğime inanıyordum. Varlık düzeninin ortasında kız çocuğu biçimine girmiş bir gizdim. Varlık düzeninin tek sorumlusu kendimi sanıyordum. Denizlerin, dağların, taşların, başkalarının başına gelen kötülüklerin karşılığıydım. Bugün yıllar sonra (bilinçle) dönüp aynı yerden, aynı kanıdan hareket ederek kalemi elime alıp yazmayı denemeye çalışıyorum. Bilinçten bilinçsizliğe, aydınlıktan karanlığa doğru kayıyorum. Bundan sonra yazdıklarımın beni nereye götüreceğini bilmiyorum. Bittip tükenmez edebiyat akımları içine kanşarak paçarnı kurtaracağımı sanmıyorum. Beni başkalarından ayıran nicelik, yitirmek bahasına da olsa sonunda dek kendi özümün kaynaklarına dönmektir."

"İkinci Bir Yaşam" kitabı Sevim Burak'ın edebiyatına yönelen ve onu her yönüyle anlamlandırmak isteyen okurlar için doyurucu bir içerik sunuyor. Burak'ın kendinden yola çıkarak yarattığı alışılmışın dışındaki edebiyatında gerçeklik, zaman, mekân, ses, görsellik, bellek, beden, bireysel ve toplumsal olan gibi konuların nasıl bir konuma sahip olduğunu disiplinler arası bir çalışmayla irdeliyor.

İkinci Bir Yaşam (Sevim Burak'ın Edebiyat Dünyası)

Haz: Mustafa
Demirtaş

Yapı Kredi Yayınları

240 s.